

•

+

S učirškęs žadintuvas negailestingai ragino budintis. Apgraibomis susiradau jį, išjungiau ir pažvelgiau į tamsias lubas. Gal pradrybsoti pataluose iki kito ryto? Tačiau triukšmingoje mokykloje neabejotinai bus maloniau, nei kiurksoti slogios nuotaikos persunktame bute. Taigi padūsavusi išsiropščiau iš lovos ir nutipenu į vonios kambarį. Kurį laiką žiūrėjau į veidrodį ir galvojau, kas tokiu laiku vyksta kituose namuose, kitose šeimose. Rytinis sambrūzdis. Klegesys. Paskubomis ruošiami pusryčiai ir kažkur nukištų kojinių paieškos. Raginimai paskubėti ir bučiniai išlydinti į mokyklą ar darbą. Taip, kitose šeimose...

Mikliai susiruošusi supratau, kad dar turiu laiko, tad virtuvėje užkaičiau vandenį ir pažvelgiau pro langą. Už išskydusio mano atspindžio stikle dangus buvo prakiuręs ir čiurkšlėmis liejo vandenį, medžių šakas negailestingai taršė vėjas. Susiraukiau supratusi, kad teks klampoti tokiu siaubingu oru. Gal tikrai likti namie? Nuvijau tą įkyrią mintį šalin ir užsiplikiau arbatos.

Delnais apglėbusi karštą puodelį, negalėjau atplėšti akių nuo lauke siautėjančios stichijos. Sumautas pavasaris.

Savaičių savaites nesirodė saulė, o drėgmė ir šaltis, atrodė, apsigyveno net kauluose. Vis dėlto oras buvo mažiau sia blogybė. Nusiminusi pastačiau puodelį ant palangės ir kakta prigludau prie lango stiklo. Labiausiai troškau išsi-miegoti, o tada susirangyti krėse savo kambaryje, užsikloti jaukiu pledu, čiupti romaniūkštį, kurį skaičiau jau mėnesį, ir užsimiršusi skaityti, kol akys paskaus.

Aš svajojau apie ramybę.

Staiga trapią kaip voratinklis tylą negailestingai suplėšė triukšmas – gerai pažįstamas moters riksmas ir bildesys. Pasukau ton pusėn galvą ir kiek pasvarsčiusi nuėjau prie motinos kambario durų. Pabudusi neįprastai anksti, ji visada siautėdavo. Už sienos ir dabar išgirdau keiksmus, bet niekas nedužo, ir man dingtelėjo, kad ji jau sukūlusį visus trapius daiktus.

Suvaldžiusi vidinį drebulį pasibeldžiau, bet per riksmus motina manęs negirdėjo. Arba apsimetė negirdinti.

– Mama, ar viskas gerai?! – surikau.

– Kuo puikiausiai! – atsiliepė ji, ir kažkas dusliai dunks-telėjo.

Žinojau, kad ir vėl teks tvarkyti jos sukeltą netvarką. Po isterijos priepuolių motina apsimesdavo, kad nieko ne-įvyko, ir nepajudindavo nė piršto.

Mintyse suskaičiavau iki dešimties ir įžengiau į jos kambarį. Patalpa skendėjo prieblandoje, ją prasklaidė tik kiemo žibintų metama šviesa. To užteko, kad pamatyčiau motinos pykčio padarinius. Lova buvo sujaukta, užuolaidos nuplėštos. Komodos stalčiai ištraukti, jų turinys mėtėsi ant grindų. Atrodė, kambaryje praūžė uraganas, bet motinai

tai – nė motais. Ji vienais naktiniais, susišiaušusi stovėjo tiesi it styga ir bukai spoksojo pro langą.

– Iššoksiu.

– Neiššoksi.

Širdyje baiminausi, kad vieną dieną ji tam pasiryš, nors iki šiol nė sykio nebuvo pravėrusi lango.

– Mama, skubu į mokyklą, jau vėluoju, – ištariau nuo grindų rinkdama jos apatinius.

– Velniop viską! – Ji atsitraukė nuo lango ir atsisėdo ant lovos krašto.

Atsidusau. Nėra ko stebėtis, kad sapnuoju košmarus.

✦

Pamačiau, kad į autobusą nebespėsiu. Žinoma, galėjau pailaukti kito, bet nervai buvo tokie įtempti, jog nusprendžiau eiti pėsčiomis ir šiek tiek pravėdinti galvą. Man nerūpėjo, kad praleisiu pirmą pamoką, vis tiek nebuvo pati stropiausia mokinė. Stotelėje išsitraukiau ausinukus, visu garšu paleidau senas lengvojo roko dainas, išskleidžiau nedidelį skėtį ir nužirgliauju per balas. Tačiau net ir kurtinama muzika neišvaikė niūrių minčių. Kita vertus, džiaugiasi, kad šįsyk motina siautėjo trumpiau nei įprastai, nors ir nepuoselėjau vilčių, jog jai kada nors pagerės. Jeigu atvirai, motinos isterijos ir bemiegės naktys iš manęs išsunkdavo tiek jėgų, kad pastaruoju metu sulaukdavau replikų, esą atrodau kaip vaikštantis zombis. Turiu pripažinti, ir jaučiausi panašiai.

Kelias nebuvo tolimas, bet vėjas žvarbus ir pliaupė lietus, tad pasiekusi mokyklos duris galvojau nebe apie motiną, o kad nebejaučiu galūnių.

Delnus tryniau tol, kol įkaito pirštų galai, tada nuėjau į istorijos pamoką. Įsliuogusi į tuščią suolą nužvelgiau gyvai besišnekučiuojančius bendraklasius, nekreipiančius į mane dėmesio. Aš buvau nepritapėlė. Nepajėgiau šypso-tis ir palaikyti nerūpestingų pokalbių, tad pamažu nutolau nuo jų, o jie nuo manęs.

Nuskambėjus skambučiui į pamoką, paskutiniame sąsiuvinio lape ėmiau keverzoti naktinių košmarų vaizdus. Tos būtybės buvo neryškios, išsiliejusios, bet jau kelias savaites nedavė man ramybės. Naktimis atsibusdavau išpilta šalto prakaito ir bijodavau vėl užsimerkti, kad tik košmarai negrižtų. Išbandžiau viską – ramunėlių arbatą prieš miegą, meditacinę muziką ir net motinos raminamuosius, tačiau pabaisos vis tiek rasdavo kelią į mano sapnus.

Staiga supratau, jog klasėje stojo tylą. Nustebusi kilstelėjau galvą ir pamačiau, kad mokytoja žiūri tiesiai į mane.

– Atsiprašau... – sumurmėjau rausdama.

– Goda, kur klajoji? – mokytoja atrodė labiau susirūpinusi nei susierzinusi, jog ignoruoju jos dėstomą dalyką.

– Geriau netrukdykim jaunajam Pikasui.

Klasėje pasigirdo kikenimas, o man to aukštaūgio subingalvio komentaras sukėlė priešingus jausmus. Pajutau, kaip veidas tampa akmeninis, ir greičiau, nei spėjau pagalvoti, išrėkiau:

– Užsičiaupk, mulki!

Bendraklasiai suūžė laukdami tęsinio, bet mokytoja visus nutildė liepusi imtis darbo. Ignoravau paniekinamą bendraklasio žvilgsnį, užverčiau pripaišytą sąsiuvinį ir susitelkiau į portugalų jūrininkų atradimus.

♦

Laikas mokykloje ištyso iki amžinybės. Jau senokai nepajégiau susikaupti ir gerai atlikti užduočių, tad džiaugiausi, kad nelaukia jokie testai, nes būčiau susimovusi. Galvoje vis šmėkščiojo nakties šešėliai ir aidėjo motinos riksmas. O juk galėjau išsilaisvinti. Pati pasirinkau tokį gyvenimą.

– Atrodai prastai, – nevyniodama žodžių į vatą po pamokų prie spintelių režė Viktorija, metais vyresnė mano sesuo. – Gal sergi?

– Ne, viskas gerai, – abejingai atsakiau nepakeldama galvos ir užtrenkiau spintelės duris.

– Ji ir vėl siautėjo? – Viktorija pro akinių rėmelių viršų pažvelgė į mane ir atsiduso. – Goda, juk žinai, kad bet kada gali kraustytis pas tėtį.

– Negaliu jos palikti.

– Bet ji šūdinai tavimi rūpinasi, – papriekaištavo sesuo vilkdamasi striukę. – Tiksliau, visai nesirūpina. Nesu prantu, kodėl tu kamuojiesi? Pati žinai, kad mama nemato ir nenori matyti tavo pastangų. Ir kad tu vienintelė ją palaidai. Pagalvok apie save. Patikėk manimi, kiti metai tau bus svarbūs. Abitūra, egzaminai, universitetas. Aš vos spėju suktis. O tu būdama su ja tikrai pražūsi.

Atsirėmiau kakta į vėsų spintelės metalą. Žinojau, kad sesers žodžiuose esama tiesos, ir džiaugiasi, jog ji gyvena su tėčiu. Tačiau mane persmelkdavo baimė pagalvojus, kad man nesant šalia motina iškrės ką nors baisaus.

– Ji suaugusi, o tu – dar ne, todėl nesi už ją atsakinga, – Viktorija uždėjo ranką man ant peties ir padrašinamai spustelėjo. – Juk kalbėjomės apie tai šimtus kartų.

Giliai įkvėpiau ir atsitiesiau, išspaudžiau kažką panašaus į šypseną.

– Viskas gerai, tikrai, – patikinau seserį. – Šiandien trečiadienis, nepamiršai? – ūmai prisiminiau. – Po mano treniruotės einam gerti kavos.

Viktorija kažkodėl sutriko. Vyniodama aplink kaklą šaliką lyg atsiprašydama pasakė:

– Atleisk, Goda, negaliu. Šiandien einu į pasimatymą. Nepyk, visai pamiršau apie mūsų kavos ritualą.

Į širdį smigtelėjo nuoskauda.

– Nieko tokio, – sumurmėjau. – Nuo kada vaikštai į pasimatymus?

Mano sesuo buvo, galima sakyti, susituokusi su biologija, visa galva panirusi į mokslus. Visus tuos septyniolika metų, kiek gyvenu, negirdėjau jos šnekant apie vaikus. Nė sykelio. Pamėginau įsivaizduoti ją flirtuojančią, bet vaizdinys buvo toks neįtikėtinas, jog iškart išgrūdau jį iš galvos.

– Turbūt nuo šandien, – Viktorija raustelėjo ir laibais pirštais žaismingai pakedeno sruogelėmis pašviesintus plaukus, surištus į uodegėlę. – Eva įkalbėjo atsisiųsti pažinčių programėlę. Kvaila, ar ne? Dieve, ten pilna asilų...

Na, vienas pasirodė visai šaunus. Eva neatstojo nuo manęs tol, kol pažadėjau išgerti su juo kavos. Nė nežinau, apie ką susitikus kalbėti. Truputėlį jaudinuosi.

Manyje užgimęs nusivylimas virto nuostaba. Ūmai suvokiau, kad nebesame vaikai. Mano sesuo Viktorija pradeda elgtis kaip jauna mergina, ir neabejojau, kad puikiai su tuo susitvarkys. Juk jai pavyksta viskas, ko tik imasi. O štai aš – nevykėlė, plaukianti per gyvenimą nieko doro nenuveikdama, ką jau kalbėti apie santykius.

– Viskas bus gerai, – apkabinau seserį.

– Gal sutiksiu savąjį Einšteiną? – Viktorija atsipalaidavo supratusi, kad nepykstu.

Kilstelėjau antakius.

– Girdėjau, kad Einšteinas turėjo Aspergerio sindromą, dėl to jam būdavo sunku bendrauti.

Sesuo išsiviepi, pasitaisė akinius, pakštelėjo man į skruostą ir nužingsniavo koridoriumi.

Aš likau viena. Užsimečiau ant peties krepšį ir nupėdinau į sporto salę. Mudvi su seserimi buvome labai artimos, bet kai nutariau gyventi su motina, šiek tiek nutolome viena nuo kitos. Didžioji mokslė išsiruošė į pasimatymą, o aš nė neįtariau! Nuliūdusi įžengiau į persirengimo kambarį. Pasisveikinau su komandos draugėmis, tos tik linktelėjo ir tęsė pokalbį apie artėjančias tinklinio varžybas.

– Kokios varžybos? – nustebusi įsiterpiau į pašnekesį. – Treneris nieko apie tai nesakė.

Merginos pritilo. Paskui Luka, mūsų kapitonė, ištarė:

– Goda, gal pasikalbėk su juo? Nesu tikra, ar tu esi sąrašė.

Išpūčiau akis. Nesu sąrašė? Negali būti. Juk toj sumau-
toj komandoj esu jau ne vienus metus!

– Nesu sąrašė... – iškošiau pro dantis, knebinėdama
sportbačių raištelius.

Merginos susižvalgė ir viena po kitos paliko persiren-
gimo kambarį.

Aš nebuvo blogiausia žaidėja, tikrai ne. Pajutau, kaip
iš gėdos ir pykčio ima kaisti ausys, tad giliai įkvėpiau ir ke-
letą kartų pritūpiau. Susierzinusi patrankiau delnais per
skruostus, tada susirišau ilgus kaštoninius plaukus.

Šįsyk treniruotė buvo tikra katastrofa. Man niekaip
nepavyko susikaupti, kojos buvo kaip medinės, rankos ne-
klausė. Buvau išsiblaškiusi, tad po kiekvieno prarasto taško
mane palydėdavo tylūs trenerio keiksmai. Po nevykusios
treniruotės komandos narės lyg pabaidytos išbėgo persi-
rengti, palikdamos mane ir trenerį vienus.

Į ketvirtą dešimtį įkopęs vyras plikai skusta galva rinko
kamuolius.

– Merginos sakė apie varžybas, – priėjusi ištariau lyg
tarp kitko. – Kodėl aš nieko apie tai nežinau?

– Nes tu nedalyvausi, – treneris kilstelėjo galvą ir pa-
traukė pečiais. – Goda, žaidi tiesiog apgailėtina.

Tai bent motyvacija!

– Man dabar sunkus etapas, – sumurmėjau.

Treneris atsistojo priešais mane ir sukryžiuo ant krū-
tinės rankas.

– Pasakysiu tiesiai šviesiai: ir merginoms su tavimi sun-
ku. Ir man sunku. Tu jau senokai esi kaip nesava, o pasta-

rosiomis savaitėmis išvis neatpažįstamai pasikeitei. Jokios energijos, nejauti žaidimo, visada paniurusi. Arba tapk ankstesniąja savimi, arba teks atsisveikinti su komanda.

Jo žodžiai taip mane pritrenkė, kad gerklę ėmė smaugti ašaros. Galėjau ginčytis, pulti aiškinti, kad tuoj viskas grįš į senas vėžes, bet pati nebuvo tu tikra. Todėl sukandau dantis, apsisukau ir išėjau iš salės braukdama išdavikiškai ištryškusią ašarą.

Troškau susiriesti į kamuoliuką, apsikabinti kelius ir pasislėpti nuo viso pasaulio. Nors kam slėptis? Vis tiek buvau nematoma. Niekam nereikalinga.

♦

Ilgai stovėjau prie mokyklos durų ir žvelgiau į apsiniaukusią dangų. Svarsčiau, kur eiti. Namo? Kur laukia dar vienas isterijos priepuolis? Neturėjau tam jėgų. Žinojau, kad neištvėrsiu motinos emocijų, kai pačioje tvyro visiškas chaosas. Man reikėjo šiek tiek laiko nusiraminti, todėl nutariau trečiadienio kavos ritualu pasimėgauti viena.

Viena... Visada viena... Atsidusau ir žengiau į lietu.

Eiti per purvyną ir balas buvo savotiškai smagu, bet prie pat kavinės durų vėjas pačiupo mano skėtį ir perlenkė pusiau. Suirzusi sviedžiau jį į šiukšlių dėžę ir įsmukau į kavinę.

– Puiki dienele, – sumurmėjau sėsdamasi prie staliuko šalia lango.

Gatve keli žmonės kažkur nuskubėjo savais reikalais, lietus plovė nutryptus šaligatvius, pro kanalizacijos groteles žemyn tekėjo purvinas vanduo. Vėjas įsisiautėjo dar labiau.

Ir gerai, pagalvojau, tegu žemė maišosi su dangum. Iš kuprinės išsitraukiau sąsiuvinį ir atsiverčiau paskutinį lapą. Į mane pažvelgė dvi liepsnojančios kažkokios būtybės akys. Šalia buvau nupiešusi realesnį senyvos moters veidą. Gal tai močiutė? – dingtelėjo. Gal tai ji mėgina išvaikyti sapnų pabaisas?

– Kraupoka, – ištarė kažkas.

Netikėtai užklupta krūptelėjau ir mikliai užverčiau sąsiuvinį.

Pakėlusi galvą pamačiau liesą padavėją šiaudų spalvos plaukais, surištais į uodegą. Anksčiau nebuvau jos mačiusi. Gal naujokė?

– Ko norėtum? – sausai paklausė mergina, rankoje gniauždama bloknotą ir atvirai rodydama, kad netrokšta užsibūti.

– Juodos kavos.

– Ir viskas? – padavėja susiraukė.

Nustebusi pažvelgiau į ją. Mergina buvo panašaus kaip aš amžiaus, smulkaus strazdanoto veido, akys šaltos. Gal darbas jai įsiėdęs iki gyvo kaulo? Ypač tie klientai, kurie prašo vien puodelio gėralo, kitaip tariant, kurie – tuščia vieta.

Apsidairiau manydama, kad mergina turi daug klientų, bet kavinėje, be manęs, užimti buvo tik du staliukai.

– Taip, viskas, – atsakiau šaltai.

Padavėja apsisuko ant kulno ir nuėjo. Vyliausi, kad ji neprispjaus į mano puodelį. Vėl atsiverčiau sąsiuvinį. Taigi

močiutės portretas... Nelabai panašus, bet tai neabejotinai buvo ji. Staiga mane ėmė graužti kaltė. Kada aš jai skambinau paskutinį kartą, kada buvau nuvažiavusi aplankyti? Ogi labai seniai. Na, nenorėjau jos liūdinti pasakodama apie mamą, o ji tikrai būtų paklaususi. Meluoti negalėjau, nes močiutė turėjo kažkokią antgamtišką nuojautą ir iškart suprasdavo, kai meluoju. Todėl jos ir vengiau. Kvaiša! Pati šalinausi manimi besirūpinančių žmonių.

– Prašom, – lediniu balsu ištarė sugrįžusi padavėja, nutrenkdama ant staliuko puodelį su kava.

Santūriai linktelėjau, įtariai nužvelgiau gėrimą ir įbėriau šaukštelį cukraus. Buvo keista ir nesmagu sėdėti vienai. Anksčiau trečiadienio vakarai priklausė man ir Viktorijai. Tą tradiciją sugalvojome norėdamos priminti sau, jog kadaise vaikystėje šioje kavinėje patyrėme daug džiugių akimirkų su tėvais. Visa šeima... Net baisus aptarnavimas ir pusėtina kokybė neatbaidė nuo šios vietos, nors ir nujaučiau, kad netrukus viskas pasikeis. Viktorija baigs mokslus ir iškeliaus į universitetą, tad laikytis įsikibusi prisiminimų turėsiu viena. Arba teks juos paleisti.

Staiga mano regos lauke kažkas sujudėjo. Pakėliau galvą manydama, kad tai padavėja nurenka staliukus, bet tai buvo išeiti besiruošias pagyvenęs vyriškis. Pamačiau, kaip jis padėjo šalia tuščios sulčių stiklinės keletą banknotų. Oho, kiek daug! Gal šiaudinukė aptarnavo jį kaip karalių? O gal tam klientui ne visi namie? Žiūrėjau, kaip vyras neskubėdamas apsivelka klasikinio kirpimo ne pirmos jaunystės paltą, užsimaukšlina beformę kepurę ir

nužingsniuoja prie durų. Nežinau kodėl, bet man pasirodė, kad jis ruošiasi kažkam svarbiam.

Kad ir koks įvykis jo laukė, padavėjai tai buvo nė motais. Ji iškart pribėgo prie tuščio staliuko ir godžiai čiupo arbatpinigius. Dosnysis klientas buvo pamiršęs skėtį, bet ji tik koja pastūmė jį po stalu ir patenkinta nukurnėjo prie baro.

– Ei, žmogus skėtį paliko! – šūktelėjau padavėjai.

– Tai pati ir atiduok, – atsiliepė ji iš kito salės galo. – Nežadu tokiu oru bėgti paskui kiekvieną žioplį.

Kad ir kokia bjauri buvo ta mergina, turėjau sutikti su dviem dalykais. Pirma, oras tikrai siaubingas. Antra, kiaurai merkiamas lietaus žmogus greičiausiai pats pasiges skėčio.

Pažvelgusi į tuščią puodelį nutariau, kad ilgiau kiurksoti kavinėje nėra prasmės. Užsivilkau drėgną striukę, ant stalo padėjau keletą monetų, čiupau vyro paliktą skėtį ir pykdama ant savęs, kad būtinai užsimanau padėti kitiems, išpuoliau pro duris. O gal mane ginė smalsumas?

Vos atsidūriau lauke, į veidą bloškėsi šlapias vėjo šuoras. Velniava! Nusibraukiau nuo veido lašus ir apsidairiau. Vyras tamsiu paltu jau buvo gerokai nutolęs, lyg šaltas lietus jam būtų buvęs nė motais.

Minutėlę pasvarsčiusi, per balas nukulniavau paskui senyvą poną. Žvelgiau į sulinkusią nugarą ir stebėjau, kaip sparčiai žingsniuoja tokio amžiaus sulaukęs žmogus. Man prireikė gerokai pasistengti, kad prie jo priartėčiau.

Ūmai kažkur priekyje suukė paukštis. Vieną sykį, antrą. Net sudrebėjau išgirdusi tokį klaikų garsą. Išsigandusi pažvelgiau aukštyn ir pamačiau pelėdą, tupinčią ant pliko

kaštono, pro kuri kaip tik ėjo vyriškis. Paukštis buvo neįprastai didelis. Nuo jo plunksnų varvėjo vanduo, jis stebeilijo į senąją poną, ramiai kulniuojantį pro šalį. Tas paukštis... Man dingtelėjo, kad esu jį mačiusi. Bet ne realiame pasaulyje. Savo košmaruose? Sumišusi papurčiau galvą ir žvilgtelėjau vyriškio pusėn. Šis staiga pasuko už kampo ir dingo man iš akių.

Galvoti apie pelėdą nebuvo kada. Norėdama pasivyti senąją poną, pasileidau bėgte. Po minutės pamačiau, kad jis įsuko į siaurą skersgatvį. Žengiau žingsnį ton pusėn, bet kažkokia nematoma jėga sulaikė mane. Prigludau prie šaltų ir drėgnų kampinio namo plytų ir pasilenkusi pažvelgiau į gatvelę.

Trumpas skersgatvis skendėjo šešėliuose, bet jo gale kažkas švytėjo. Man sudrėko delnai. Staiga panūdau sprukti šalin, bet kojos neklausė. Įkvėpiau, iškvėpiau ir darsyk pažvelgiau į gatvelę. Vėl pamačiau senyvą poną, o šalia jo – kažkokią žmogystą. Ji visa buvo apgobta balkšvos šviesos! Stovėjo į mane šonu ir klausėsi senyvo vyro, rankoje gniaužančio kepurę. Persigandusi dar stipriau prisiplojau prie mūro sienos ir įtempiau ausis, tačiau nieko neišgirdau.

Staiga balkšvoji žmogysta ištiesė kaulėtą ranką ir palietė vyriškį. Šis susvyravo ir susmuko ant grindinio. Tą pat akimirką šviesa priblėso.

Sukrėsta riktelėjau ir paleidau iš rankų senuko skėtį. Kaulėta būtybė atsigrėžė, ir man staiga pasirodė, kad pati mirtis spokso į mane. Man pakirto kojas. Plykstelėjo šviesa, ir praradau nuovoką.